

**Σεξουαλικός
Προσανατολισμός
στην Κύπρο:
Χαρτογράφηση του
Κοινωνικοπολιτικού
Κλίματος, Εμπειριών
και Αναγκών**

**Sexual Orientation in Cyprus:
Mapping the Sociopolitical Climate,
Experiences and Needs.**

**Δεν βλέπουμε τα
πραγμάτα όπως είναι,
αλλά όπως εμείς
είμαστε.**

**We don't see things as
they are, we see things
as we are.**

Anais Nin - US (French-born) author & diarist (1903 - 1977)

Η παρούσα αποτελεί εκτελεστική περίληψη δύο μελετών που διεξήχθησαν για λογαριασμό του Κυπριακού Συνδέσμου Οικογενειακού Προγραμματισμού και της οργάνωσης accept – LGBT Κύπρου. Η παρούσα δημοσίευση έγινε με την υποστήριξη της ILGA (International Lesbian and Gay Association – Διεθνής Ένωση Λεσβιών και Ομοφυλοφίλων) - Ευρώπης στο πλαίσιο του Ταμείου Τεκμηρίωσης Παραβιάσεων των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Οι απόψεις που εκφράζονται στο παρόν έγγραφο δεν αντανακλούν κατ' ανάγκη οποιαδήποτε επίσημη θέση της ILGA – Ευρώπης.

This is an executive summary for two studies conducted on behalf of the Cyprus Family Planning Association and accept-LGBT Cyprus. This publication was made with the support of ILGA-Europe within its Human Rights Violations Documentation Fund. The opinions expressed in the document do not necessarily reflect any official position of ILGA-Europe.

Published January 2012,
Cyprus Family Planning Association & accept-LGBT Cyprus,
Nicosia, Cyprus

Υπόβαθρο

Στην πρόσφατη ιστορία της Κύπρου, κατά την αποικιοκρατία και κατά τη μετά-αποικιοκρατική περίοδο, τα ΛΟΑΤ άτομα (Λεσβίες, Ομοφυλόφιλοι, Αμφισεξουαλικοί, Τρανς) διώκονταν και περιθωριοποιούνταν. Οι σχέσεις μεταξύ ανδρών αποτελούσαν ποινικό αδίκημα μέχρι το 1998, που αποποινικοποιήθηκε μόνο μετά από επίμονη άσκηση πίεσης εκ μέρους του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, κατόπιν προσφυγής του Αλέκου Μοδινού εναντίον της Κυπριακής Δημοκρατίας. Μέχρι σήμερα, η Κύπρος παραμένει χώρα με συντηρητική κοινωνία σε σχέση με θέματα σεξουαλικότητας, ή διαφορετικότητας, συμπεριλαμβανομένων και των θεμάτων που αφορούν τα ΛΟΑΤ άτομα. Το συντηρητικό αυτό κλίμα αντανακλάται μέσα από την κοινή γνώμη, τις ανεπαρκείς νομικές ή θεσμικές διατάξεις για τη διασφάλιση ίσων δικαιωμάτων, και γενικώς την έλλειψη διαλόγου για τα ΛΟΑΤ ζητήματα, που θεωρούνται ακόμα ταμπού και ως εκ τούτου στερούνται ορατότητας. Πρόσφατη κατάταξη της νομικής θέσης των ΛΟΑΤ ατόμων στην Ευρώπη που έγινε από την ILGA–Ευρώπης (2011), παρουσιάζει την Κύπρο ως το μοναδικό κράτος μέλος της Ε.Ε. που κατατάσσεται στην «κόκκινη ζώνη» της ILGA–Ευρώπης, κατάταξη που υποδηλοί «σοβαρές παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων και διακρίσεων». Η χαμηλή αυτή κατάταξη αποδίδεται εν μέρει στην παράλειψη εκ μέρους της κυπριακής νομοθεσίας να συμπεριλάβει οποιαδήποτε αναφορά στο σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα του φύλου στα μέτρα κατά των διακρίσεων και της ρητορικής μίσους, στην έλλειψη οποιασδήποτε αναγνώρισης της συμβίωσης μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου και στην άνιση ηλικία συναίνεσης για σεξουαλικές σχέσεις μεταξύ ετερόφυλων και ομόφυλων ζευγαριών. Επιπλέον, στην Κύπρο δεν έχει διοργανωθεί ποτέ Φεστιβάλ Ομοφυλοφιλικής Υπερηφάνειας (gay pride), και δεν υπάρχει οποιαδήποτε νομοθεσία για θέματα ομοφοβίας, ρητορικής ομοφοβικού μίσους ή ομοφοβικών κινήτρων για τη διάπραξη εγκλημάτων λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού.

Ως αποτέλεσμα, η ρητορική ομοφοβικού μίσους και τα ομοφοβικά εγκλήματα μίσους αντιμετωπίζονται ως αδιάκριτα από άλλα εγκλήματα, και παραμένουν ατεκμηρίωτα.

Ταυτόχρονα, η κοινή γνώμη στην Κύπρο, όπως τεκμηριώνεται από εκθέσεις του Ευρωβαρομέτρου και από παγκύπριες έρευνες, κατατάσσεται ανάμεσα στις συντηρητικότερες και λιγότερο ανεκτικές στην Ευρώπη, και παραμένει επιφυλακτική σε σχέση με την προοπτική νομιμοποίησης των σχέσεων μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου. Μελέτες που αφορούν τη Σεξουαλική και Αναπαραγωγική Υγεία και Δικαιώματα (ΣΑΥΔ) των νέων επίσης καταγράφουν περιορισμένη γνώση για τη σεξουαλικότητα και τη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία ανάμεσα στους νέους στην Κύπρο, ισχυρή επιρροή της συντηρητικής εκκλησίας στη σεξουαλική ανάπτυξη, και διάχυτους μύθους και εσφαλμένες αντιλήψεις αναφορικά με τη σεξουαλικότητα. Η Σεξουαλική Διαπαιδαγώγηση δεν είναι νομικώς κατοχυρωμένη, ούτε εφαρμόζεται σε τακτική βάση στα σχολεία, και τα ΛΟΑΤ ζητήματα δεν αποτελούν ακόμα μέρος του αναλυτικού προγράμματος, ούτε και ενσωματώνονται ρητώς ή αναφέρονται σε οποιαδήποτε μαθήματα που συμπεριλαμβάνουν ή σχετίζονται με τη σεξουαλικότητα. Έλλειψεις παρατηρούνται ακόμα και στη μη τυπική εκπαίδευση σε σχέση με τη σεξουαλικότητα, συμπεριλαμβανομένων και των ΛΟΑΤ θεμάτων.

Δεδομένου του συντηρητικού κλίματος που επικρατεί, η δημόσια συζήτηση για ΛΟΑΤ θέματα στην Κύπρο είναι περιορισμένη. Ο καθ' αυτός αντίκτυπος του διάχυτου αυτού ομοφοβικού κλίματος για τα ΛΟΑΤ άτομα που ζουν στην Κύπρο δεν έχει εξεταστεί παρά ελάχιστα. Το παρόν πρόγραμμα περιλαμβάνει δύο μελέτες, στο πλαίσιο της πρώτης συστηματικής προσπάθειας χαρτογράφησης της κατάστασης και των αναγκών των ΛΟΑΤ ζητημάτων στην Κύπρο.

Background

Throughout Cyprus history, colonial and post-colonial legacy prosecuted and marginalized LGBT people. Same-sex sexual relations among men were criminalized until 1998, and was only decriminalized after repeated pressure from the European Court of Human rights, following an appeal by Alecos Modinos. To this date, Cyprus remains a socially conservative country when it comes to issues pertaining to sexuality, or diversity, including Lesbian, Gay, Bisexual, and Transgender (LGBT) issues. This conservative climate is reflected through public opinions, inadequate legal or institutional provisions to ensure equal rights, and, generally, a lack of discourse on LGBT matters, which are still considered taboo, and are thus lacking visibility. In a recent classification of the legal situation for LGBT people in Europe by ILGA-Europe (2011), Cyprus was the only EU member state classified in ILGA-Europe's "red zone", indicating "gross violations of human rights and discrimination". This low ranking is partly attributed to the failure of Cypriot legislation to make any mention of sexual orientation or gender identity in its anti-discrimination and hate speech measures, the lack of any legal recognition of same sex partnerships and its unequal age of consent for straight and for same-sex couples. Moreover, Cyprus has never hosted a gay pride event, and has no legislation addressing homophobia, homophobic hate speech or homophobic motivation for a crime on the grounds of sexual orientation. As a result, homophobic hate speech and homophobic hate crimes are dealt with as indistinguishable from other crimes, and remain undocumented.

At the same time, public opinion in Cyprus as documented by Eurobarometer reports and national surveys, ranks among the most conservative and least tolerant in Europe, and remains wary of the prospect of legalizing same-sex partnerships. Studies on Sexual and Reproductive Health and Rights (SRHR) issues among youth document limited knowledge on sexuality and sexual reproductive health among young people in Cyprus, a powerful influence of the conservative church in sexual development, and wide prevalence of myths and misconceptions regarding sexuality. Sexuality Education is neither legally mandated, nor implemented on a regular basis in schools, and LGBT issues are not yet part of the curriculum, and not explicitly incorporated or referred to in any of the courses that include relate to sexuality. Non formal education in relation to sexuality, including LGBT issues is also lacking.

Given this conservative prevailing climate, public discourse on LGBT issues in Cyprus is limited. The actual impact of this prevailing homophobic climate for LGBT persons living in Cyprus has received little scrutiny. This project includes two studies, in a first systematic attempt to document the situation and needs of LGBT issues in Cyprus.

Μελέτη 1:**Χαρτογράφηση του Κοινωνικοπολιτικού Κλίματος**

Η Μελέτη 1 στόχευσε στη συλλογή και χαρτογράφηση πληροφοριών αναφορικά με τα είδη διαλόγου που σχετίζονται με τα ΛΟΑΤ ζητήματα, όπως αυτά εμφανίζονται στα σύγχρονα κυπριακά μέσα ενημέρωσης. Σε μια προσπάθεια χαρτογράφησης του τρέχοντος κοινωνικού και πολιτικού κλίματος, συλλέχθηκαν, κωδικοποιήθηκαν και αναλύθηκαν άρθρα που περιείχαν αναφορές σε ΛΟΑΤ ζητήματα, τα οποία δημοσιεύθηκαν σε καθημερινές εφημερίδες παγκύπριας κυκλοφορίας (Φιλελεύθερος, Πολίτης και την αγγλόφωνη εφημερίδα *Cyprus Mail*) κατά τα τελευταία τρία έτη (2008 – 2010). Τα άρθρα εντοπίστηκαν βάσει καταλόγου με λέξεις-κλειδιά που καταρτίστηκε από την ερευνητική ομάδα και περιείχε λέξεις, όρους και ονόματα που θεωρούνται συναφή με ΛΟΑΤ ζητήματα στην Κύπρο, και που χρησιμοποιήθηκαν για την αναζήτηση σχετικών άρθρων στις ιστοσελίδες και τα αρχεία των εφημερίδων. Για την κωδικοποίηση των άρθρων με δείκτες-κλειδιά καταρτίστηκε και εφαρμόστηκε ένας λεπτομερής Οδηγός-Πλαίσιο Κωδικοποίησης, που καθόρισε επικεφαλίδες και δείκτες ως κωδικούς για τη συλλογή και κωδικοποίηση πληροφοριών. Οι δείκτες περιελάμβαναν φράσεις-κλειδιά που εκφράστηκαν από πολιτικούς ή δημόσια πρόσωπα υποδηλώνοντας αποδοχή ή διακρίσεις κατά των ΛΟΑΤ ατόμων, τη συχνότητα και τα είδη των ομοφοβικών εκφράσεων και τις απόψεις που διατυπώθηκαν, στάσεις από λήπτες αποφάσεων σε σχέση με τα ΛΟΑΤ δικαιώματα, το είδος της κάλυψης από τα ΜΜΕ και τις αντιλήψεις που προβλήθηκαν από τα ΜΜΕ για τα ΛΟΑΤ δικαιώματα.

Οι αναλύσεις διεξήχθησαν για κάθε εφημερίδα ξεχωριστά, καθώς και για όλες τις εφημερίδες συνολικά, με σκοπό τον εντοπισμό κοινών ζητημάτων, θεμάτων και τάσεων

που συνέπιπταν στον τύπο κατά την τριετή περίοδο. Παράλληλα, διενεργήθηκε συνολική ανάλυση για ολόκληρη την υπό μελέτη τριετή περίοδο, καθώς και ανά έτος, ώστε να σκιαγραφηθούν και οι μεταβολές στην απεικόνιση των ΛΟΑΤ θεμάτων κατά τη διάρκεια της περιόδου.

Τα 314 άρθρα που εντοπίστηκαν και κωδικοποιήθηκαν κυμαίνονταν ως προς το περιεχόμενό τους από παραδείγματα όπου εντοπίστηκε μία μόνο λέξη-κλειδί σχετική με ΛΟΑΤ ζητήματα, έως άρθρα που είχαν ως βασικό ή αποκλειστικό θέμα το σεξουαλικό προσανατολισμό. Ο συνολικός αριθμός των άρθρων για όλες τις εφημερίδες παρουσίασε σταθερή αύξηση κατά την τριετή περίοδο, με την πιο ραγδαία αύξηση κατά το 2010. Τα άρθρα που περιείχαν αναφορές σε ΛΟΑΤ ζητήματα παρουσιάζονταν συχνότερα κάτω από τις «Διεθνείς Ειδήσεις», όμως κατά την τριετή περίοδο ήταν εμφανής η σταθερή μετάβαση από πρωτίστως Ευρωπαϊκή/Διεθνή εστίαση στην εστίαση σε τοπικό επίπεδο, έτσι που, κατά το 2010 τα άρθρα εμφανίζονταν συχνότερα σε τακτικές στήλες ή άρθρα με μορφή σχολιασμού, παρά σε άλλα τμήματα των εφημερίδων.

Τα κυριότερα θέματα που καλύφθηκαν σε σχέση με ΛΟΑΤ ζητήματα συμπεριελάμβαναν τις διακρίσεις και τη βία λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού, την αναγνώριση των δικαιωμάτων ΛΟΑΤ ως Ανθρώπινα Δικαιώματα και τη νομική αναγνώριση των σχέσεων μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου. Τα κωδικοποιημένα άρθρα υποδιαιρέθηκαν σε άρθρα που περιελάμβαναν ή παρουσίαζαν κατά κύριο λόγο θετικές, αρνητικές ή ουδέτερες στάσεις (ή «καμία στάση») έναντι στα ΛΟΑΤ δικαιώματα, και συνεπώς χαρτογραφήθηκαν οι απόψεις των εμπλεκόμενων μερών. Αξιοπρόσεκτη ήταν η απουσία πολιτικών απόψεων και θέσεων.

Study 1: Mapping the Socio-political Climate

Study 1 aimed to collect and map information regarding the types of discourse pertaining to LGBT issues as it appears in contemporary Cypriot media. Articles pertaining to LGBT issues published in widely circulated, island-wide, daily newspapers in Cyprus (Phileleftheros, Politis, and the English language newspaper Cyprus Mail) in the past three years (2008-2010) were collected, coded and analyzed, in an effort to map the current social and political climate. Articles were retrieved using a list of keywords including words, terms, and names considered relevant to LGBT issues in Cyprus, compiled by the research team and used to search newspaper websites and archives, in order to retrieve relevant articles. A detailed Code Frame, which defined headings and indicators as codes to collect information, was used to code the articles on key indicators, which included key phrases expressed by politicians or key figures suggesting acceptance or discrimination for LGBT people, frequency and types of homophobic expressions and expressions of opinions, attitudes of decision-makers towards LGBT rights, type of coverage by the media, and perceptions projected by the media on LGBT rights.

Analyses were conducted separately for each newspaper, as well as across newspapers, aiming to identify overlapping issues, themes and patterns present throughout the press for the three-year period. Similarly, an overall analysis was conducted for the entire three-year time span studied, as well as across years, in an effort to delineate changing patterns and trends throughout the period.

For the 314 relevant articles identified and coded, content ranged from instances of a single mention of LGBT-related keywords to articles with a main or exclusive of focus on

sexual orientation. The total number of articles, for all newspapers, appeared to steadily increase throughout the three year period, with the most pronounced increase noted in 2010. LGBT-relevant references in articles appeared most frequently under “International News”, although a consistent shift from a predominance of European/International-only focus to a predominance of local focus was apparent throughout the three-year period, such that, in 2010 articles in the column/commentary sections became the most frequent.

The main topics covered in relation to LGBT issues included discrimination and violence on the basis of sexual orientation, recognition of LGBT rights as Human Rights and legal recognition of same sex relationships. Coded articles were subdivided into articles containing or presenting predominantly positive, negative, or neutral (or “no-attitude”) attitudes toward LGBT rights, and opinions of stakeholders were mapped. A major gap identified was the striking absence of political opinions or positions. Few public figures expressed a clear stance, for instance, on the topic of same-sex unions. In 2010, the discourse was largely monopolized by one conservative Member of Parliament (MP), while other key political figures appeared remarkably silent. Besides the Ombudswoman and the Equality Authority, and on some occasions, the Ministry of Interior, local and national authorities refrained from any debate. The main stakeholders identified as allies, along with LGBT and other NGOs and activists, were the Ombudswoman and the Equality Authority; with few exceptions, religious figures, both nationally and abroad were the most negative, while opinions of other national officials, politicians, the local business/industry and media sectors, as well as laypersons, were mixed, with a wide spectrum of opinions ranging from strong opposition, neutral or mixed attitude, and explicit support being expressed throughout. An in-depth

Για παράδειγμα, ελάχιστα δημόσια πρόσωπα εξέφρασαν ξεκάθαρη θέση σχετικά με την κατοχύρωση των σχέσεων ομοφύλων. Κατά το 2010, η συζήτηση σε μεγάλο βαθμό μονοπωλήθηκε από συγκεκριμένο συντηρητικό βουλευτή, ενώ λοιπές σημαντικές πολιτικές προσωπικότητες τήρησαν αξιοσημείωτη στάση σιωπής. Πέραν από την Επίτροπο Διοικήσεως και την Αρχή Ισότητας, και σε ορισμένες περιπτώσεις, το Υπουργείο Εσωτερικών, οι τοπικές και πολιτικές αρχές απέιχαν από οποιαδήποτε δημόσια συζήτηση. Οι κύριοι εμπλεκόμενοι φορείς που προσδιορίστηκαν ως σύμμαχοι των ΛΟΑΤ και άλλων ΜΚΟ και ακτιβιστών, ήταν η Επίτροπος Διοικήσεως και η Αρχή Ισότητας. Με ελάχιστες εξαιρέσεις, θρησκευτικοί εκπρόσωποι εντός και εκτός Κύπρου είχαν τις πιο αρνητικές απόψεις, ενώ οι απόψεις άλλων αξιωματούχων, πολιτικών και της τοπικής επιχειρηματικής/βιομηχανικής κοινότητας και των ΜΜΕ, καθώς και του κοινού στην Κύπρο, ήταν ανάμεικτες, καλύπτοντας ένα ευρύ φάσμα απόψεων που κυμάνθηκε από την έντονη αντίθεση, μέχρι την ουδέτερη ή την ανάμικτη στάση και τη ρητή υποστήριξη. Πραγματοποιήθηκε εις βάθος ανάλυση του περιεχομένου των απόψεων που εκφράστηκαν για το θέμα της ισότητας στο γάμο, καθώς εντοπίστηκε ως το πιο δημοφιλές θέμα στα υπό μελέτη άρθρα. Συνοπτικά, το σύνολο των επιχειρημάτων υπέρ του γάμου ομοφύλων βασίζονταν κυρίως σε νομικά επιχειρήματα και στη βάση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, με περιστασιακές αναφορές στα οικονομικά οφέλη. Οι θέσεις κατά του γάμου ομοφύλων βασίστηκαν, κατά κύριο λόγο, στην τοποθέτηση ότι είναι «ενάντια στη φύση» ή «ενάντια στην ηθική» και ότι κάτι τέτοιο θα επέφερε αρνητικές «συνέπειες» (οι οποίες δε διασαφηνίζονταν).

Καθώς οι εφημερίδες είναι ανάμεσα στους θεσμούς που επηρεάζουν τις κοινωνικές αντιλήψεις και διαμορφώνουν την κοινωνική πραγματικότητα, τα βασικότερα θέματα

που παρουσιάζονται ως συναφή με ΛΟΑΤ ζητήματα μέσω των εφημερίδων, και οι αναπαραστάσεις και ο διάλογος σχετικά με αυτά, έχουν δυναμικώς κρίσιμο ρόλο, ως δείκτες που αντανακλούν τον τρέχων δημόσιο διάλογο. Η σημαντικότερη παρατήρηση όσον αφορά τη συχνότητα των άρθρων που δημοσιεύτηκαν κατά την τριετή περίοδο σε όλες τις υπό εξέταση εφημερίδες ήταν η μεγάλη αύξηση άρθρων που δημοσιεύτηκαν το 2010 σε σύγκριση με τα δύο προηγούμενα έτη, ιδιαίτερα στις ελληνόφωνες εφημερίδες. Τέτοιου είδους πρόοδος μπορεί να συνεισφέρει στην αύξηση της ορατότητας των ΛΟΑΤ θεμάτων και να προωθήσει το δημόσιο διάλογο για τα ΛΟΑΤ δικαιώματα στην Κύπρο.

Παρά την παρατηρούμενη αύξηση, η συνολική κάλυψη των ΛΟΑΤ ζητημάτων παρέμεινε περιορισμένη. Ο χώρος στις εφημερίδες που αφιερώνεται σε ΛΟΑΤ ζητήματα είναι μηδαμινός σε σχέση με άλλα θέματα που καταλαμβάνουν το μεγαλύτερο μέρος της προσοχής του τύπου. Τα περισσότερα σχετικά άρθρα κατά την υπό μελέτη τριετή περίοδο εντοπίστηκαν στις μεσαίες σελίδες των εφημερίδων, και ένα σημαντικό ποσοστό κάτω από τις Διεθνείς Ειδήσεις και σε μικρά τμήματα που περιέχουν σχόλια. Ένα αξιοσημείωτο κενό και για τα τρία έτη ήταν η απουσία οποιασδήποτε κάλυψης του πιο σχετικού γεγονότος στην ευρύτερη περιοχή, του Φεστιβάλ Υπερηφάνειας στην Αθήνα.

Οι σύγχρονες αναπαραστάσεις των ΛΟΑΤ θεμάτων στον κυπριακό τύπο, όπως παρουσιάζονται τόσο στις τοπικές όσο και στις διεθνείς αναφορές, είναι στη συντριπτική τους πλειοψηφία απαισιόδοξες. Μπορεί ακόμα και με ακρίβεια να ειπωθεί ότι τα ΛΟΑΤ άτομα στον κυπριακό τύπο παρουσιάζονται ως παθητικά θύματα διακρίσεων στο έλεος μιας αδίστακτα ομοφοβικής κοινωνίας, των οποίων τα δικαιώματα για να εξασφαλιστούν εξαρτώνται από

examination of content of views expressed on marriage equality was conducted, as this was the most popular issue identified in the articles. In sum, pro- same-sex marriage arguments rested primarily on legal and human-rights grounds, with occasional references to economic benefits. Positions against same-sex marriage relied, for the most part, on the position that it is “against nature” or “against ethics” and would bring about negative “consequences” (which were not specifically defined).

Since newspapers are among those institutions that influence social perceptions and shape social reality, the main topics presented as associated with LGBT issues through newspapers, and representations and discourse associated with the presented topics, are potentially critical in reflecting ongoing public discourse. The most pronounced pattern observed in the frequency of articles published in the three year period of study, for all newspapers studied, was the great increase in articles published in 2010 compared to the previous two years, particularly for the Greek language newspapers. Such progress can contribute to increased visibility of LGBT issues and promote public dialogue about LGBT rights in Cyprus.

Nevertheless, despite these increases, overall coverage of LGBT issues was limited. Newspaper space devoted to LGBT issues is minute compared to other topics that take-up the majority of the attention of the press. Most articles throughout the three year span studied are found in middle pages of newspapers, with a significant percentage located in International News and small commentary sections. A striking gap noted was the absence of any coverage of the most locally-relevant pride event, the annual Athens pride, in either of the three years.

Current LGBT representations in the Cypriot press, in both local and international mentions, appear overwhelmingly pessimistic; it would even be accurate to claim that LGBT people are portrayed by the Cypriot press as passive victims of discrimination, subject to the mercy of a ruthlessly homophobic society, whose rights rely on competent authorities such as law makers, migration authorities, or the attorney general in order to be secured. Thus, more work may be needed, by LGBT advocates themselves, but also by journalists who wish to contribute toward the coverage of LGBT issues, to portray the LGBT community as socially active, and as an active agent for positive change.

Study 2:

Mapping the Experiences and needs of the LGB community in Cyprus

The second study provides insight into the experiences of LGB persons in Cyprus, obtained through questionnaires completed by LGB people throughout the island. This study aimed to explore the experiences and needs of LGB people in Cyprus and thus provide evidence-based information about LGB people in Cyprus. These experiences and perceptions of acceptance or rejection of their sexual orientation as LGB were compared for men and women of various ages in Cyprus. The study documented experiences of violence or psychological harassment, acceptance or discrimination in relation to work, housing, health and other services, faith, school and university, family, relationships, and social attitudes. Participants also provided information regarding the extent to which family members, friends, and colleagues were aware of their sexual orientation, reception of their sexual orientation by those who were aware, and how comfortable they felt expressing their sexuality.

αρμόδιες αρχές όπως νομοθέτες, μεταναστευτικές αρχές, ή το Γενικό Εισαγγελέα. Επομένως, χρειάζεται δουλειά από τους ίδιους τους υποστηρικτές των ΛΟΑΤ, καθώς και από τους δημοσιογράφους που επιθυμούν να συμβάλουν περαιτέρω στην κάλυψη των ΛΟΑΤ ζητημάτων, ώστε να αναπαραστήσουν τη ΛΟΑΤ κοινότητα ως κοινωνικώς ενεργή και ως ενεργό φορέα θετικής αλλαγής.

Μελέτη 2:

Χαρτογράφηση των Εμπειριών και Αναγκών της ΛΟΑ Κοινότητας στην Κύπρο.

Η δεύτερη μελέτη σκιαγραφεί τις εμπειρίες των ΛΟΑ ατόμων (Λεσβίες, Ομοφυλόφιλοι, Αμφισεξουαλικοί) στην Κύπρο μέσω ερωτηματολογίων που συμπληρώθηκαν από ΛΟΑ άτομα στο νησί. Η μελέτη αυτή στόχευσε στη διερεύνηση των εμπειριών και αναγκών των ΛΟΑ ατόμων στην Κύπρο, και κατ' επέκταση στην παροχή τεκμηριωμένων πληροφοριών για τα ΛΟΑ άτομα στην Κύπρο. Αυτές οι εμπειρίες καθώς και οι αντιλήψεις αποδοχής ή απόρριψης του σεξουαλικού προσανατολισμού των συμμετεχόντων ως ΛΟΑ, συγκρίθηκαν για άνδρες και γυναίκες διαφόρων ηλικιών. Η μελέτη κατέγραψε εμπειρίες βίας ή ψυχολογικής παρενόκλησης, αποδοχής ή δυσμενών διακρίσεων σε σχέση με την εργασία, τη διαμονή, την υγεία και άλλες υπηρεσίες, τις θρησκευτικές πεποιθήσεις, τα σχολεία και πανεπιστήμια, την οικογένεια, τις σχέσεις, και τις κοινωνικές στάσεις. Οι συμμετέχοντες παρέιχαν επίσης στοιχεία αναφορικά με το κατά πόσον τα μέλη της οικογένειάς τους, οι φίλοι και συνάδελφοί τους γνώριζαν για το σεξουαλικό τους προσανατολισμό, το πώς εξέλαβαν το σεξουαλικό τους προσανατολισμό αυτοί που γνώριζαν για αυτόν, και πόσο άνετα αισθάνονται να εκφράζουν τη σεξουαλικότητά τους.

Οι συμμετέχοντες από τη ΛΟΑ κοινότητα (136 άτομα που ταυτίστηκαν ως ΛΟΑ, μέσος όρος ηλικίας = 29.35) εντοπίστηκαν μέσω συνδυασμού μεθόδων δειγματοληψίας ευκολίας, και συμπλήρωσαν σε έντυπη μορφή, ή μέσω διαδικτύου, ερωτηματολόγιο που περιείχε ερωτήσεις για τις αντιλήψεις και τις κοινωνικές στάσεις, και για τον αντίκτυπο αυτών των κοινωνικών στάσεων στην ελεύθερη και ανοικτή έκφραση της σεξουαλικότητας, είδη σωματικής βίας ή ψυχολογικής παρενόκλησης που βίωσαν τα ΛΟΑ άτομα, είδη στήριξης που αναζητήσαν σε περιπτώσεις σωματικής/ψυχολογικής βίας (π.χ. καταγγελίες στην αστυνομία), τις εμπειρίες αποδοχής, ή τα είδη διακρίσεων που βίωσαν σε σχέση με την εργασία, τη διαμονή, την υγεία, τη θρησκεία, το σχολείο και το πανεπιστήμιο, την οικογένεια, τις σχέσεις, και τις ανάγκες τους.

Κοινωνική αποδοχή. Η αποδοχή των ΛΟΑΤ ατόμων στην Κύπρο όπως εκλαμβάνεται από τους ίδιους κυμαίνεται από μέτρια έως χαμηλή. Τόσο η ποσοτική αξιολόγηση σε κλίμακες, όσο και οι απαντήσεις των συμμετεχόντων στις ανοικτές ερωτήσεις του ερωτηματολογίου, κατέταξαν τις ΛΟΑ γυναίκες ως κάπως πιο αποδεκτές κοινωνικά σε σύγκριση με τους ΛΟΑ άντρες (οι αμφιφυλόφιλες γυναίκες είχαν την υψηλότερη τιμή αντιλαμβανόμενης αποδοχής), ενώ η κοινωνική αποδοχή για τα Τρανς άτομα αξιολογήθηκε κοντά στην ελάχιστη δυνατή τιμή, αφού ο μέσος όρος της αξιολόγησης προσέγγιζε την απάντηση «καθόλου αποδεκτοί».

Γνώση και αποδοχή του σεξουαλικού προσανατολισμού στο περιβάλλον. Οι συμμετέχοντες ήταν πιθανότερο να είναι ανοικτοί για το σεξουαλικό τους προσανατολισμό στους φίλους, τις αδελφές και τις μητέρες τους και λιγότερο πιθανό να είναι ανοικτοί προς τα μέλη της ευρύτερης τους οικογένειας. Για τους πατέρες τους, οι πλείστοι «δεν ήταν σίγουροι αν το γνώριζαν».

Participants from the LGB community (136 persons who self-identified as LGB, Mean Age = 29.35 years), recruited through a combination of convenience sampling methods, completed a questionnaire, in paper or online, which included questions on perceptions and social attitudes including the impact of these social attitudes in the free and open expression of sexuality types of physical violence or psychological harassment experienced by LGB people, type of support sought in instances of physical/psychological violence (e.g., reports to police), experiences of acceptance or types of discrimination experienced in relation to work, housing, health, faith, school and university, family, relationships, and needs.

Social acceptance. Perceived social acceptance of LGBT persons in Cyprus is moderate to low. Participants, both in ratings provided through scales, and comments provided in response to open questions, rate LGB women as being somewhat more socially accepted compared to LGB men (bisexual women were the group rated highest in perceived acceptance), while for Trans persons, social acceptance was perceived at almost the minimum, with the mean score being closer to “not at all accepted” than any other response.

Openness and acceptance. Participants were most likely to be out to friends, sisters, and mothers, and least likely to be out to extended family members; for fathers most were “unsure whether they are aware”. Perceived initial and current reactions to their coming out were most supportive from friends, colleagues, and sisters, and least from fathers and mothers. Older participants were more likely to be open about their sexuality to extended family members and colleagues, reported receiving more supportive reactions from their environment, and felt more comfortable expressing their sexuality around their families compared

to younger participants. Compared to women, men were more likely to be out to brothers and at work, and reported experiencing more supportive reception in their work environments.

Homophobia and discrimination. This study also documents high rates of psychological violence and abuse which, most frequently, takes the form of malicious gossip and offensive comments by strangers (e.g., in the street, cafeterias, or bars) as well as by acquaintances and friends (e.g., in social groups or the workplace). Harassment and threats over the internet were also present. Cases of psychological violence and harassment were more commonly reported than cases of physical violence, yet in both cases impact was evaluated as moderate to very severe. Severity of these incidents was variable, and ranged from negative comments and gossip, which were experienced as hurtful by some, and as less important by others, to very serious cases of beatings, threats with clubs and even rape.

Men reported experiencing physical, and to a lesser extent, psychological violence because of their sexual orientation more than women, and younger individuals more than older ones. Participants who had reported experiencing physical violence on the basis of their sexual orientation rated average discomfort as moderate to severe, although somewhat less profound for psychological violence. On several occasions, the impact of physical or psychological harassment, but also of the daily life experienced as an LGBT person was profound. They resulted in participants becoming “cautious”, imposing restrictions to their self-expression and appearance, having negative thoughts, symptoms of depression, and, on at least one occasion, even suicide. For some, they were reasons to leave their job, or the country.

Οι περισσότεροι υποστηρικτικές αντιδράσεις για το σεξουαλικό τους προσανατολισμό, όταν έμαθαν για πρώτη φορά για αυτόν και κατά την παρούσα στιγμή, προέρχονταν από φίλους, συναδέλφους και αδελφές, και οι λιγότερο υποστηρικτικές από τους πατέρες και τις μητέρες. Οι μεγαλύτεροι σε ηλικία συμμετέχοντες ήταν πιθανότερο να είναι ανοικτοί για τη σεξουαλικότητά τους προς τα μέλη της ευρύτερης οικογένειας και τους συναδέλφους, ανέφεραν ότι λάμβαναν πιο υποστηρικτικές αντιδράσεις από το περιβάλλον τους και αισθάνονταν πιο άνετα να εκφράσουν τη σεξουαλικότητά τους στις οικογένειές τους σε σύγκριση με τους νεαρότερους συμμετέχοντες. Σε σύγκριση με τις γυναίκες, οι άντρες ήταν πιθανότερο να είναι ανοικτοί για τη σεξουαλικότητά τους στους αδελφούς τους και στη δουλειά τους, και ανέφεραν πιο υποστηρικτική αντίδραση από το εργασιακό τους περιβάλλον.

Ομοφοβία και διακρίσεις. Η παρούσα μελέτη καταγράφει επίσης υψηλά ποσοστά ψυχολογικής βίας και κακοποίησης, που συνήθως παίρνει τη μορφή κακόβουλου κουτσομπολιού και προσβλητικών σχολίων από άγνωστους (π.χ. στο δρόμο, σε καφετέριες ή σε μπαρ), καθώς επίσης και από γνωστούς και φίλους (π.χ. σε κοινωνικές ομάδες ή το χώρο εργασίας). Καταγράφηκαν επίσης περιστατικά παρενόχλησης και απειλές μέσω διαδικτύου. Περιπτώσεις ψυχολογικής βίας και παρενόχλησης αναφέρθηκαν συχνότερα από περιπτώσεις σωματικής βίας, και στις δύο όμως περιπτώσεις ο αντίκτυπος αξιολογήθηκε από μέτριος έως πολύ σοβαρός. Η σοβαρότητα των περιστατικών αυτών παρουσιάστηκε να κυμαίνεται από αρνητικά σχόλια και κουτσομπολιό, τα οποία ορισμένοι έχουν βιώσει ως επώδυνα και άλλοι ως λιγότερο σοβαρά, μέχρι σοβαρές περιπτώσεις ξυλοδαρμού, απειλών με ρόπαλα, ακόμα και βιασμού.

Οι άντρες ανέφεραν ότι βίωσαν σωματική, και σε λιγότερο βαθμό ψυχολογική βία λόγω του σεξουαλικού τους προσανατολισμού περισσότερο από τις γυναίκες, και οι νεαρότεροι περισσότερο από τους μεγαλύτερους σε ηλικία. Οι συμμετέχοντες που ανέφεραν ότι βίωσαν σωματική βία λόγω του σεξουαλικού τους προσανατολισμού, κατά μέσο όρο αξιολόγησαν ότι τέτοιες εμπειρίες τους προκάλεσαν από μέτρια έως σοβαρή δυσφορία, αν και η αναφερόμενη δυσφορία ως συνέπεια της ψυχολογικής βίας αξιολογήθηκε ως κάπως λιγότερο σοβαρή. Σε αρκετές περιπτώσεις, ο αντίκτυπος της σωματικής ή ψυχολογικής παρενόχλησης, αλλά επίσης και της καθημερινής ζωής, όπως τη βιώνει ένα άτομο ΛΟΑΤ ήταν βαρύς. Τέτοιες εμπειρίες ώθησαν τους συμμετέχοντες να γίνουν «επιφυλακτικοί», αφού επέβαλλαν αυτοπεριορισμούς στην ατομική έκφραση και την εμφάνισή τους, είχαν αρνητικές σκέψεις, συμπτώματα κατάθλιψης και σε τουλάχιστον μία περίπτωση, αυτοκτονικό ιδεασμό. Για κάποιους, οι εμπειρίες αυτές αποτέλεσαν λόγο να εγκαταλείψουν τη δουλειά τους, ή να μεταναστεύσουν.

Η συχνότητα και η έκταση του ομοφοβικού εκφοβισμού (bullying), της βίας και της παρενόχλησης που βιώνονται στα σχολεία παρουσιάζεται ιδιαίτερα ανησυχητική. Οι αναφορές εκφοβισμού και ομοφοβικών επιθέσεων στα σχολεία ήταν όχι μόνο συχνές, αλλά ορισμένες αφηγήσεις περιστατικών ήταν εξαιρετικά ανησυχητικές. Σοβαρά περιστατικά ξυλοδαρμού, φτυσίματος, εκφοβισμού και γελοιοποίησης ήταν όχι μόνο κοινά, αλλά και επανειλημμένα. Ακόμα χειρότερα, όχι μόνο δεν καταγγέλλονταν, αλλά ούτε και τύγχαναν χειρισμού από τους εκπαιδευτικούς ή τις σχολικές αρχές. Παρά τα ανησυχητικά αυτά ευρήματα, και παρά το συχνά σοβαρό αντίκτυπο τέτοιας φύσεως παρενόχλησης (ορισμένοι συμμετέχοντες δήλωσαν ότι ωθήθηκαν να πιστεύουν ότι

The frequency and extent of homophobic bullying, violence, and harassment experienced in schools is particularly alarming. Not only were reports of bullying and homophobic attacks in school frequent, but some recounts were very disturbing; severe incidents of beating, spitting, intimidation, and ridicule were not only common, but repeated, and most worryingly, were apparently neither reported to, nor addressed by school teachers or authorities. Despite these alarming findings, and despite the often severe impact of such harassment (some participants stated they were led to believe they were “sick”, and became “depressed”, or suicidal), very few sought help after these experiences; what is perhaps most striking, is that no-one reported them, primarily due to mistrust of the police or authorities, as well as out of fear and shame about their sexual identity. Such incidents, along with the overall low acceptance and the prevailing homophobic climate, seem to greatly restrict LGB person’s freedom to openly express their sexuality publically, or even at all.

At work, over half of the participants reported that they concealed their sexual orientation from all their colleagues, and the majority reported that they concealed their sexual orientation from their employers. Some participants also reported that their career was negatively affected because of their sexual orientation. Discrimination concerned refusal of employment, refusal of promotion, dismissal when their employer became aware of their sexual orientation, and having higher expectations from employers compared to heterosexual colleagues.

When asked specifically whether they had experienced any types of discrimination from a given list of service-delivery settings, in relation to their sexual orientation, while in Cyprus, the majority (83%) of both men and women, reported having been treated unfairly because of their

sexual orientation, in at least one of a list of service-related settings. Almost half (42%) also indicated having experienced discrimination while receiving certain types of services from a given list at least once. Many stated that they avoid kissing their partner or holding hands in public places, and some even said that authorities and government refused to help them and that there was unjustifiable delay during service because of their sexual orientation. Some reported that nurses and doctors had criticized the way of life while receiving medical care, and even having been denied assistance by medical personnel, and having been rejected as a blood donor.

Needs. Finally, respondents pointed out several needs of the LGB community in Cyprus, ranging from very concrete needs to more general needs for education, information, and support. Concrete needs that emerged from these responses included needs for specific services (e.g., support for Sexually Transmitted Infections), and needs for more gay-friendly gathering places.

Results from this preliminary analysis are very disconcerting and point toward the need for more proactive strategies to prevent and tackle discrimination on all levels, legal, social, and private. They stress the need for further research, and for interventions and policies. Findings highlight once more the conservative culture of Cypriot families, since coming out seems to be received most negatively within the family. LGB persons in Cyprus are very selective as to where to disclose, and only express their sexuality freely in certain settings and under certain conditions. Coming out at younger ages is probably hindered by the lack of open discussions about sexuality in general, as well as the lack of any formal support structures for families.

ήταν «άρρωστοι» και οδηγήθηκαν στην «κατάθλιψη» ή είχαν σκέψεις αυτοκτονίας), ελάχιστοι αναζήτησαν βοήθεια μετά από τέτοιες εμπειρίες.

Ίσως το πιο αξιοσημείωτο είναι ότι κανείς δεν κατήγγειλε τα περιστατικά αυτά, κυρίως λόγω έλλειψης εμπιστοσύνης προς την αστυνομία ή τις αρχές, καθώς και από φόβο και ντροπή για τη σεξουαλική τους ταυτότητα. Τέτοια περιστατικά, σε συνδυασμό με τη γενικά χαμηλή αποδοχή και το κυρίαρχο ομοφοβικό κλίμα, φαίνεται πως περιορίζουν σημαντικά την ελεύθερη δημόσια, ή ακόμα και την οποιαδήποτε έκφραση της σεξουαλικότητάς τους από τα ΛΟΑ άτομα.

Στην εργασία περισσότεροι από τους μισούς συμμετέχοντες ανέφεραν ότι απέκρυβαν το σεξουαλικό τους προσανατολισμό από όλους τους συναδέλφους τους, και οι πλείστοι ανέφεραν ότι απέκρυβαν το σεξουαλικό τους προσανατολισμό από τους εργοδότες τους. Ορισμένοι συμμετέχοντες ανέφεραν επίσης ότι η σταδιοδρομία τους επηρεάστηκε αρνητικά εξαιτίας του σεξουαλικού τους προσανατολισμού. Οι διακρίσεις που αναφέρθηκαν αφορούσαν άρνηση απασχόλησης, άρνηση προαγωγής, απόλυση όταν ο εργοδότης μάθαινε για το σεξουαλικό τους προσανατολισμό, και υψηλότερες προσδοκίες σε σχέση με ετεροφυλόφιλους συναδέλφους.

Όταν συγκεκριμένα ρωτήθηκαν εάν είχαν βιώσει οποιοδήποτε είδος διάκρισης σε σχέση με το σεξουαλικό τους προσανατολισμό ενώ βρίσκονταν στην Κύπρο, σημειώνοντας από μια σειρά προκαθορισμένων πλαισίων παροχής υπηρεσιών, η πλειοψηφία (83%) και των ανδρών και των γυναικών ανέφερε ότι τους συμπεριφέρθηκαν άδικα λόγω του σεξουαλικού τους προσανατολισμού σε τουλάχιστον μια υπηρεσία. Σχεδόν οι μισοί (42%) ανέφεραν επίσης ότι βίωσαν διάκριση μια τουλάχιστον

φορά κατά τη λήψη συγκεκριμένων υπηρεσιών που αναφέρονταν στο ερωτηματολόγιο. Πολλοί δήλωσαν ότι αποφεύγουν να φιλήσουν ή να κρατήσουν το χέρι του/της συντρόφου τους σε δημόσιους χώρους και κάποιοι ανέφεραν ακόμα ότι αρνήθηκαν να τους εξυπηρετήσουν κυβερνητικές ή διοικητικές αρχές, και ότι υπήρξε αδικαιολόγητη καθυστέρηση κατά την εξυπηρέτησή τους λόγω του σεξουαλικού τους προσανατολισμού. Ορισμένοι ανέφεραν ότι έτυχαν κακόβουλου κουτσμπολιού ή κριτικής για τον τρόπο ζωής τους από μέρους του ιατρικού/νοσηλευτικού προσωπικού κατά την παροχή ιατροφαρμακευτικής φροντίδας, ότι το ιατρικό προσωπικό αρνήθηκε σε κάποιους την παροχή βοήθειας, και ότι τους απέρριψαν ως αιμοδότες.

Ανάγκες. Τέλος, οι συμμετέχοντες υπέδειξαν διάφορες ανάγκες της ΛΟΑ κοινότητας στην Κύπρο, που κυμαίνονται από πολύ συγκεκριμένες ανάγκες έως γενικότερες ανάγκες για εκπαίδευση, πληροφόρηση και στήριξη. Οι συγκεκριμένες ανάγκες που προέκυψαν από αυτές τις απαντήσεις περιλαμβάνουν ανάγκες για συγκεκριμένες υπηρεσίες (π.χ. υποστήριξη για τα Σεξουαλικά Μεταδιδόμενα Νοσήματα) και ανάγκες για περισσότερους χώρους συγκέντρωσης φιλικούς προς τους ομοφυλόφιλους.

Τα αποτελέσματα από την προκαταρκτική αυτή ανάλυση είναι ιδιαίτερα ανησυχητικά και καταδεικνύουν την ανάγκη για πιο ενεργές στρατηγικές για την πρόληψη και αντιμετώπιση των δυσμενών διακρίσεων σε όλα τα επίπεδα: νομικό, κοινωνικό και ατομικό. Τονίζουν την ανάγκη για περαιτέρω έρευνα, παρέμβαση, και πολιτική. Τα ευρήματα τονίζουν για άλλη μια φορά τη συντηρητική κουλτούρα των κυπριακών οικογενειών, αφού η πιο αρνητική αντίδραση στην αποκάλυψη της σεξουαλικότητας παρουσιάζεται στην οικογένεια. Τα ΛΟΑ άτομα στην

The invisibility of female homosexuality in this context is reflected in the greater difficulty expressed by women in opening up about their sexuality. Hence, gender mainstreaming appears to be essential in the context of any efforts to tackle discrimination toward LGB persons, and to provide support for these individuals on their coming out process.

General Discussion/Recommendations

Both studies provide valuable insights into perceptions, portrayals, and experiences of LGBT persons in Cyprus. The first study provides a systematic examination of contemporary cultural representations and discourse of LGBT issues in the Cypriot press. The second study is the first systematic attempt to examine the experiences of LGBT persons in Cyprus, particularly their experiences of acceptance or discrimination in various settings such as their families, school, workplace, and services.

In Cypriot Greek culture, visible positive LGBT role models seem entirely absent: no authorities in public positions, nor any other public figures or celebrities have come out openly about their sexuality as LGB. References to LGBT issues in the press rarely if at all appear as primary, and a large percentage is found in international news sections and in the back or middle pages of newspapers, while issues of discrimination and homophobia appear to receive increased coverage in the press, suggesting that relevant discourse is on the rise, instances of positive presentations of LGBT figures are less frequent.

Homophobia is manifested both through public discourse and through behaviours in daily life, and it adversely impacts LGBT persons in multiple ways, including their freedom to openly express their sexuality, self-esteem, and, often, their daily functioning, while instances of depression, suicidal

thoughts, and even threat to bodily integrity by homophobic violence were also identified. Disclosure to and acceptance by family members, especially parents, presents a major concern and challenge for LGB Cypriots, many of whom report that the issue of their sexual orientation is often met with denial. The frequency and severity of incidents of discrimination and bullying are particularly disturbing in the school and army settings. Such incidents may disproportionately affect gay and bisexual men, as any female sexuality remains, to a large extent, invisible. At the same time, mistrust for police and authorities prevails. Although homophobic incidents do occur, and a few were severe, they are neither being reported, nor publicized, as no police reports or articles relevant to such incidents were identified in the press.

An imperative need appears to inform and educate the general public about issues of sexual orientation, that can contribute to increased acceptance, and reduction of homophobic and violent phenomena. Awareness raising can be achieved through information campaigns addressed toward the general public and through educational programs for various institutions and target groups (parents, teachers, journalists, police officers, etc.). The latter should be provided within the context of trainings on gender and sexuality, and include the notions of gender mainstreaming. Most importantly, regular, and mandatory Comprehensive Sexuality Education (CSE) from an early age, that includes clear and evidence-based references to sexual orientation, can serve to dilute prevalent myths, misconceptions, and prejudice that permeate society-at-large. Because, currently, the topic of sexual orientation is treated as taboo and avoided in schools, most people receive no accurate information regarding the issue, and instead, their opinions and views are shaped through the prevailing ignorance and misinformation.

Κύπρο είναι πολύ επιλεκτικά ως προς το σε ποιον αποκαλύπτουν το σεξουαλικό τους προσανατολισμό, και εκφράζουν ελεύθερα τη σεξουαλικότητά τους μόνο σε ορισμένα περιβάλλοντα και κάτω από συγκεκριμένες προϋποθέσεις.

Η αποκάλυψη του σεξουαλικού προσανατολισμού σε νεαρές ηλικίες παρεμποδίζεται ενδεχομένως από την έλλειψη ανοικτών συζητήσεων για τη σεξουαλικότητα γενικότερα, καθώς και από την έλλειψη δομών στήριξης για τις οικογένειες.

Η αφάνεια της γυναικείας ομοφυλοφιλίας στο πλαίσιο αυτό αντανακλάται στη γενικότερη δυσκολία που εξέφρασαν οι γυναίκες να αποκαλύψουν τη σεξουαλικότητά τους. Συνεπώς, παρουσιάζεται απαραίτητη η ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στο πλαίσιο οποιασδήποτε προσπάθειας αντιμετώπισης των διακρίσεων κατά των ΛΟΑ ατόμων, και στην παροχή στήριξης προς τα άτομα αυτά κατά τη διαδικασία αποκάλυψης του σεξουαλικού τους προσανατολισμού.

Συνολική Συζήτηση & Συστάσεις

Οι δύο μελέτες παρέχουν πολύτιμες γνώσεις για την αντίληψη, την απεικόνιση και τις εμπειρίες των ΛΟΑ(Τ) ατόμων στην Κύπρο. Η πρώτη μελέτη αποτελεί μια συστηματική εξέταση των σύγχρονων αναπαραστάσεων και του διαλόγου για τα ΛΟΑΤ ζητήματα στον κυπριακό τύπο. Η δεύτερη μελέτη αποτελεί την πρώτη συστηματική προσπάθεια διερεύνησης των εμπειριών των ΛΟΑ ατόμων στην Κύπρο, ιδιαίτερα των εμπειριών αποδοχής ή διακρίσεων σε ποικίλα περιβάλλοντα όπως οι οικογένειές τους, το σχολείο, ο χώρος εργασίας και οι υπηρεσίες.

Τα θετικά ΛΟΑΤ πρότυπα απουσιάζουν παντελώς από την ελληνοκυπριακή κουλτούρα: κανένα πρόσωπο

σε θέση εξουσίας, ούτε οποιοδήποτε άλλο δημόσιο πρόσωπο ή διασημότητα δεν έχει αποκαλύψει ανοικτά τη σεξουαλικότητά του/της ως ΛΟΑ. Τα ΛΟΑΤ ζητήματα στον τύπο δεν παρουσιάζονται ως μείζονα παρά σπανίως, αν όχι και καθόλου, και ένα μεγάλο ποσοστό τους εμφανίζεται στα τμήματα των διεθνών ειδήσεων και βρίσκεται στις πίσω ή τις μεσαίες σελίδες των εφημερίδων. Ενώ τα ζητήματα διακρίσεων και ομοφοβίας φαίνεται να λαμβάνουν αυξημένη κάλυψη στον τύπο, υποδηλώνοντας ότι και ο σχετικός διάλογος βρίσκεται σε ανοδική πορεία, η θετική απεικόνιση ΛΟΑΤ προσώπων παραμένει λιγότερο συχνή.

Η ομοφοβία εκδηλώνεται τόσο μέσα από το δημόσιο διάλογο όσο και από συμπεριφορές στην καθημερινότητα, και επηρεάζει αρνητικά τα ΛΟΑ(Τ) άτομα με πολλαπλούς τρόπους, όπως στην ελευθερία τους να εκφράζουν ανοικτά τη σεξουαλικότητά τους, στην αυτοεκτίμησή τους και συχνά στην καθημερινή λειτουργία, ενώ εντοπίστηκαν και περιστατικά κατάθλιψης, σκέψεις αυτοκτονίας, ακόμα και κινδύνου για τη σωματική τους ακεραιότητα λόγω ομοφοβικής βίας. Η αποκάλυψη του σεξουαλικού προσανατολισμού προς και η αποδοχή από τα μέλη της οικογένειας, ιδιαίτερα προς τους γονείς αποτελεί σοβαρή ανησυχία και πρόκληση για τους Κύπριους ΛΟΑ, πολλοί από τους οποίους αναφέρουν ότι το θέμα του σεξουαλικού τους προσανατολισμού συχνά αντιμετωπίζεται με άρνηση. Η συχνότητα και η σοβαρότητα των περιστατικών δυσμενούς διάκρισης και εκφοβισμού λαμβάνει ιδιαίτερα ανησυχητικές διαστάσεις στα σχολεία και στο στρατό. Τέτοια περιστατικά ενδέχεται να επηρεάζουν δυσανάλογα τους ομοφυλόφιλους και αμφιφυλόφιλους άνδρες, καθώς η γυναικεία σεξουαλικότητα παραμένει, σε μεγάλο βαθμό, αόρατη. Ταυτόχρονα, επικρατεί δυσπιστία προς την αστυνομία και τις αρχές.

On a legal and state level, legislation needs to safeguard protection of all persons from discrimination in the workplace, education, and from hate speech. In accordance, institutions (schools, universities, NGOs, services), should consider implementing policies and guidelines for ensuring non-discrimination for their staff, students, or beneficiaries, and during provision of services.

Further investigation of the needs and experiences of LGBT persons, particularly through qualitative research, should follow. Financing disciplines that deal with gender, identity, sexuality, and related fields of study, and support for young and experienced scientists and researchers in these fields can be conducive for promoting LGBT-research that will enhance our understanding of how sexual orientation is experienced in Cyprus.

Evidence provided through these studies could further contribute toward promoting visibility of LGBT issues. Recommendations provided to responsible authorities and stakeholders can be taken into account to inform decision-makers and stakeholders on the status of LGB(T) issues in Cyprus and encourage mobilization to prevent and address discrimination and eradicate homophobic behaviour experienced by LGB(T) persons.

Παρόλο που τα ομοφοβικά περιστατικά είναι υπαρκτά, και ορισμένα παρουσιάζονται εξαιρετικά σοβαρά, ούτε καταγγέλλονται, ούτε και δημοσιοποιούνται, καθώς δεν εντοπίστηκαν αστυνομικές αναφορές ή άρθρα σε σχέση με τέτοια περιστατικά στον τύπο.

Η ανάγκη για πληροφόρηση και εκπαίδευση του ευρύτερου κοινού σε θέματα σεξουαλικού προσανατολισμού, που μπορούν να συμβάλουν στην αύξηση της αποδοχής, και στη μείωση των φαινομένων ομοφοβικής βίας και συμπεριφοράς, παρουσιάζεται επιτακτική. Η ευαισθητοποίηση μπορεί να επιτευχθεί με εκστρατείες πληροφόρησης που να απευθύνονται στο ευρύ κοινό, και μέσα από εκπαιδευτικά προγράμματα για διάφορους θεσμούς και ομάδες-στόχους (γονείς, εκπαιδευτικούς, δημοσιογράφους, αστυνομικούς, κλπ). Κάτι τέτοιο θα πρέπει να παρέχεται στο πλαίσιο προγραμμάτων κατάρτισης για το κοινωνικό φύλο και τη σεξουαλικότητα, και να ακολουθεί προσέγγιση που να ενσωματώνει τη διάσταση του φύλου. Ακόμα μεγαλύτερης σημασίας είναι η συστηματική και υποχρεωτική Περιεκτική Σεξουαλική Διαπαιδαγώγηση (ΠΣΔ) από μικρή ηλικία, που να περιλαμβάνει σαφείς και τεκμηριωμένες αναφορές στο σεξουαλικό προσανατολισμό, και η οποία μπορεί να συμβάλει στη διάλυση των διάχυτων μύθων, των εσφαλμένων αντιλήψεων και των προκαταλήψεων στην ευρύτερη κοινωνία. Επειδή, αυτή τη στιγμή, το θέμα του σεξουαλικού προσανατολισμού αντιμετωπίζεται ως ταμπού και αποφεύγεται στα σχολεία, τα πλείστα άτομα δε λαμβάνουν έγκυρη πληροφόρηση για αυτό το θέμα, και οι απόψεις και οι στάσεις τους διαμορφώνονται μέσα από την άγνοια και την παραπληροφόρηση που επικρατούν.

Σε νομικό και κρατικό επίπεδο, χρειάζεται η νομική διασφάλιση της προστασίας όλων των ατόμων από τις

δυσμενείς διακρίσεις στο χώρο εργασίας, της εκπαίδευσης, και από τη ρητορική μίσους. Κατ' επέκταση, οι θεσμοί (σχολεία, πανεπιστήμια, ΜΚΟ, υπηρεσίες) οφείλουν να μελετήσουν την εφαρμογή πολιτικής και κατευθυντήριων γραμμών κατά των δυσμενών διακρίσεων για το προσωπικό, τους μαθητές, ή τους δικαιούχους, και κατά την παροχή υπηρεσιών.

Χρειάζεται ακόμα, περαιτέρω διερεύνηση των αναγκών και των εμπειριών των ΛΟΑΤ ατόμων, ιδιαίτερα μέσω ποιοτικής έρευνας. Η επιχορήγηση πανεπιστημιακών κλάδων που καταπιάνονται με το κοινωνικό φύλο, την ταυτότητα, τη σεξουαλικότητα και άλλους συναφείς κλάδους, και η στήριξη νέων, καθώς και έμπειρων επιστημόνων και ερευνητών σε τέτοιους κλάδους, μπορούν να συμβάλουν στην προώθηση της έρευνας σε ΛΟΑΤ θέματα, ενισχύοντας την κατανόηση του τρόπου με τον οποίο βιώνεται ο σεξουαλικός προσανατολισμός στην Κύπρο.

Τα στοιχεία που προκύπτουν από αυτές τις μελέτες μπορούν να συμβάλουν περαιτέρω στην προώθηση της ορατότητας των ΛΟΑΤ ζητημάτων. Οι συστάσεις που μεταφέρονται προς τις αρμόδιες αρχές και τους εμπλεκόμενους φορείς μπορούν να ληφθούν υπόψη για την πληροφόρηση των αρμοδίων για τη λήψη αποφάσεων και των εμπλεκόμενων φορέων σχετικά με την κατάσταση των ΛΟΑ(Τ) ζητημάτων στην Κύπρο, και να κινητοποιήσουν για την πρόληψη και αντιμετώπιση των δυσμενών διακρίσεων και την εξάλειψη της ομοφοβικής συμπεριφοράς που αντιμετωπίζουν τα ΛΟΑ(Τ) άτομα.

Για περισσότερες πληροφορίες για τις μελέτες αυτές επικοινωνήστε με την
ερευνητική υπεύθυνη, Μαργαρίτα Καψού, Πρόεδρο Δ.Σ. του Κυπριακού
Συνδέσμου Οικογενειακού Προγραμματισμού:
Λεύκωνος 20, 2064 Λευκωσία, Κύπρος, τηλ. +357-22751093,
email: kapsou.margarita@ucy.ac.cy

For more information on this study, contact the Principal Investigator,
Margarita Kapsou, Chair, Cyprus Family Planning Association:
20 Lefkonos St., 2064 Nicosia, Cyprus, tel. +357-22751093,
email: kapsou.margarita@ucy.ac.cy

**CYPRUS
FAMILY
PLANNING
ASSOCIATION**

Λεύκωνος 20, 2064 Λευκωσία, Κύπρος
τηλ. +357 22 751093
Γραμμή Βοήθειας 1455
e-mail: famplan@spidernet.com.cy
www.cyfamplan.org

20 Lefkonos St., 2064 Nicosia, Cyprus
tel. +357 22 751093
Help Line 1455
e-mail: famplan@spidernet.com.cy
www.cyfamplan.org

Εζεκία Παπαϊωάννου 27, Τ.Θ. 29131
1621 Λευκωσία, Κύπρος
τηλ +357 99 812343
www.acceptcy.org

27 Ezekia Papaioannou, P.O.Box 29131
1621, Nicosia, Cyprus
tel. +357 99 812343
www.acceptcy.org

Equality for lesbian, gay, bisexual,
trans and intersex people
in Europe